

Людмила ДОБРОБОГ,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри
загальноправових дисциплін
Наталія ТОЛОШНА,
науковий співробітник наукової
лабораторії соціологічних
та кримінально-правових досліджень
ННІ ЗНПК
Анастасія БОЙКО,
студентка ННІ права
а інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У БЕЗПЕКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: СОЦІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Вступ. Принцип рівності, зокрема гендерної, в теорії права вважається одним із основоположним. По-перше тому, що на дотриманні принципу юридичної рівності будується право Організації Об'єднаних націй (далі – ООН), яке представлене конвенціями, договорами стандартами тощо. Так, Рада Безпеки ООН на своєму 4213-му засіданні, яке відбулося 31 жовтня 2000р., прийняла Резолюцію 1325 (2000) «Жінки, мир, безпека». В цьому документі ООН закликає Генерального секретаря добиватися розширення ролі жінок та їх внеску в рамках польових операцій ООН, і особливо серед воєнних спостерігачів, поліцейського персоналу тощо [1].

По-друге, питання безпеки в контексті збройної агресії російської федерації проти України в пер. пол. XXI ст. вийшли на перше місце у світі та зокрема на європейському континенті.

У зв'язку з цим актуальності набуває питання реалізації принципу гендерної рівності в безпековому середовищі на національному рівні. Проблематика аналізу розвитку міжнародного, національного права щодо гендерної рівності достатньо ґрунтовно досліджується. *Новизна* даного дослідження полягає в тому, що чи не вперше вивчається думка самих здобувачів вищої освіти (суб'єктів правовідносин), які навчаються в ЗВО із специфічними умовами навчання щодо реалізації принципу гендерної рівності. Студенти та студентки усвідомлюють всю небезпеку несення служби поліцейськими в умовах воєнного стану та на деокупованих територіях.

Практична значимість соціологічного дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані при викладанні навчальних

дисциплін, зокрема, «Теорії держави та права», «Юридичної деонтології», «Міжнародного права», «Права Європейського Союзу» а також в виховних заходах при роботі з перемінним складом щодо формування гендерної толерантності серед студентської молоді.

Тому **мета** даного дослідження - аналіз думки здобувачів вищої освіти щодо втілення принципу гендерної рівності при відборі кандидатів на навчання у ЗВО зі специфічними умовами навчання за кошти фізичних та юридичних осіб.

Для досягнення мети нами використовувались **методи**: аналізу та синтезу. Безпосередньо соціологічне дослідження проведено методом анкетного опитування за допомогою Googl-платформи.

Результати дослідження. Гендерна підхід, що передбачає рівні умови та можливості для кожного має у різних сферах життя свої особливості та прояви. Традиційно вважається, що робота в поліції це суто чоловіча справа, але у ЗВО зі специфічними умовами навчання останнім часом спостерігається тенденція до збільшення кількості представниць жіночої статі серед здобувачів освіти.

Жінка в поліції, як і в інших силових структурах, викликає в суспільстві різні погляди, оскільки є деякі упередження стосовно фізичної сили та витривалості жінок-поліцейських.

Думка здобувачів освіти першого курсу стосовно жінки в поліції дає можливість оцінити відношення молодого покоління до рівних можливостей для жінок і чоловіків у цій сфері.

Результати опитування здобувачів вищої освіти ННІ права та інноваційної освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ свідчать про те, що 92,4% опитаних не вважають жінку слабкою статтю (див. Рис. 1).

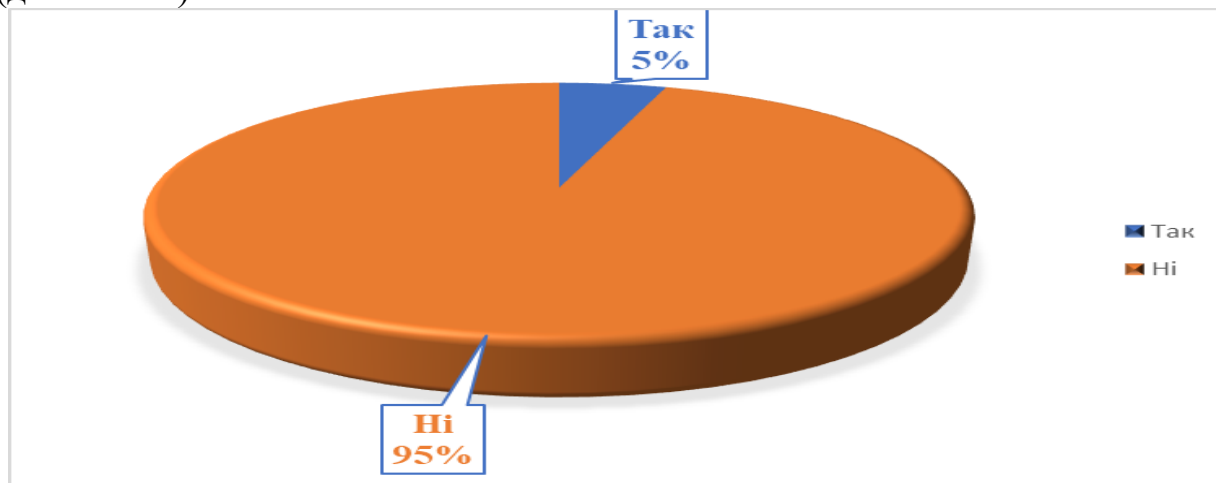

Рис. 1. Розподіл відповідей на запитання «Чи вважаєте Ви жінку слабкою статтю?», % та реальні загрози.

При цьому 59,1 % відповіли, що нормативи для вступу до ЗВО зі специфічними умовами навчання мають бути нижчими для жінок.

Також респонденти переконані, що під час вступу до ЗВО зі специфічними умовами навчання присутня деяка дискримінація жінок (дівчат): навіть якщо дівчина і хлопець рівні за успішністю, досягненнями та станом здоров'я, все одно перевагу віддадуть хлопцеві – так вважають 53,8 % опитаних, на думку 6,7 % здобувачів до дівчат ставляться більш прискіпливо під час проходження медичної комісії. Також 20,5 % опитані переконані, що дискримінації немає, усі в рівних умовах (див. Рис. 2).

Рис. 2. Розподіл відповідей на запитання «Як Ви вважаєте, чи існує зараз дискримінація жінок (дівчат) під час вступу до вищих закладів вищої освіти, які готують працівників поліції?», %.

Переважає більшість опитаних згодні з думкою, що жінки можуть виконувати будь-які завдання, навіть пов'язані з небезпекою для життя – 89,4%, тоді як 10,6% погоджуються з думкою, що жінки у поліції можуть працювати лише з документацією.

Відповіді на запитання «Жінці в поліції складніше просуватися кар'єрними сходами, ніж чоловіку?» розподілилися таким чином: 60 % вважають, що складніше, а 40 % переконані, що жінки і чоловіки в рівних умовах (див. Рис.3).

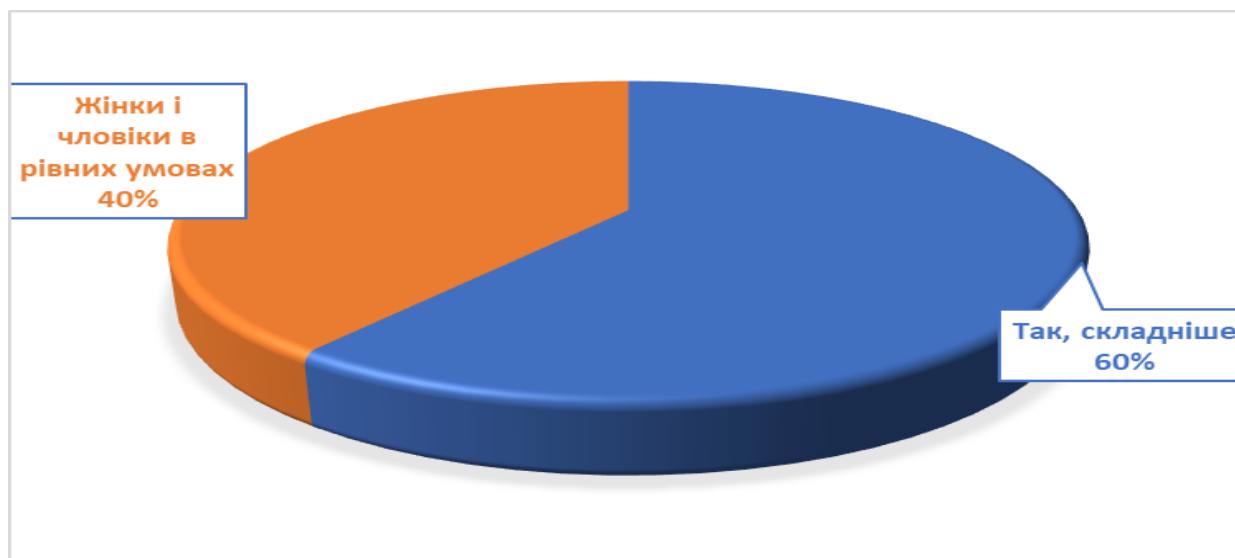

Рис. 3. Розподіл відповідей на запитання «На Вашу думку жінці в поліції складніше просуватися кар'єрними сходами, ніж чоловіку?», %.

У 78,8 % опитаних позитивне ставлення до того, що жінка може обіймати керівну посаду, нейтрально відносяться 18,9%.

Слід зазначити, що серед опитаних більшість – 81,1% респонденти жіночої статі та відповідно 18,9% чоловічої.

Отже, на думку опитаних, жінки в правоохоронній системі є рівноправними співробітниками та можуть виконувати будь-які завдання, навіть пов'язані з небезпекою для здоров'я, але все ж таки жінці просуватися кар'єрними сходами складніше, ніж чоловікові.

Висновки. Має підстави зазначити, що принцип гендерної рівності реалізовується. Але результати соціологічного дослідження свідчать про те, що з деяких питань респондентами висловлені протиріччя щодо «бажаного» та «реального» стану реалізації принципу гендерної рівності. Протиріччя свідчать про наявність певних проблем, але разом з тим відкривають можливості щодо їхнього усунення. Зокрема, можливість коригування змісту навчальних дисциплін, наукових уявлень про забезпечення рівних прав та можливостей для жінок та чоловіків у правоохоронній діяльності. Дослідити створення умов та забезпечення гарантій їх дотримання у професійному зростанні.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Національного Плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 р. Розпорядження КМУ від 28.10.2020 № 1544-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>.
2. Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020

р № 1544. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.12.2022 № 1150-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-2022-%D1%80#n2>.

3. Котюк І., Котюк О. Гендерно толерантний світогляд: проблемні аспекти визначення змісту та закріплення в законодавстві. //LexInform. Юридичні новини України. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/genderno-tolerantnyj-svitoglyad-problemni-aspekty-vyznachennya-zmistu-ta-zakriplennya-v-zakonodavstvi/>.

4. Погрібний С.О., Кріцак І.В., Денищук Д.Є. Необхідність розроблення концепції безпекового середовища на прикладі МВС України: нормативно-кримінологічні та духовно-ціннісні аспекти. //Нове українське право. Вип. 4.2022. С.95 – 103. URL: <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/328/290>.

Журавель О. Є.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри

цивільно-правових дисциплін

(Дніпропетровський державний

університет внутрішніх справ)

ПІДСТАВИ І ПОРЯДОК ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Господарсько-правова відповідальність є важливою гарантією виконання господарських зобов'язань. Вона забезпечує захист інтересів контрагентів, держави та суспільства в цілому. Проте в деяких випадках порушення зобов'язань може бути зумовлено обставинами, які не залежать від волі суб'єктів господарювання. У таких випадках законодавство передбачає можливість звільнення від господарсько-правової відповідальності. Підстави звільнення від господарсько-правової відповідальності є фактичними обставинами, які обумовлюють звільнення від відповідальності. Порядок звільнення від господарсько-правової відповідальності є сукупністю правових норм, які регулюють процедуру звільнення від відповідальності.

У науковій літературі відсутнє єдине визначення підстав і порядку звільнення від господарсько-правової відповідальності. Деякі автори вважають, що підстави звільнення від відповідальності є фактичними обставинами, які обумовлюють звільнення від відповідальності. Інші автори вважають, що підстави звільнення від відповідальності є юридичними підставами, які дозволяють звільнити від відповідальності. Порядок звільнення від господарсько-правової відповідальності також є предметом наукових дискусій. Деякі автори вважають, що порядок звільнення від відповідальності є сукупністю правових норм, які регулюють процедуру звільнення від відповідальності. Інші автори вважають, що порядок звільнення від відповідальності є сукупністю дій, які необхідно здійснити, щоб звільнитися від відповідальності. Існує кілька класифікацій підстав звільнення